

LUM – 8. r

Lepo pozdravljen / -a v že četrtem tednu pouka na daljavo. Vse pohvale za delo v preteklih tednih ter opravljeno prvo likovno nalogo. PowerPoint predstavitev si uspešno zaključil /-a, če pa si med zamudniki, mi jo čimprej pošlji na mail: linda.ropret@guest.arnes.si

Danes pa začni z novo nalogo. Preden začneš, preberi naslednji sestavek:

UPORABNA UMETNOST

Uporabna umetnost je izraz, ki se je udomačil v 19. stoletju zato, da bi umetniško kiparstvo in slikarstvo, katerih izdelki nimajo praktične uporabe in jim pravimo tudi »lepa umetnost,« ločili od takšne likovne umetnosti, katere namen je oblikovati predmete za vsakdanjo splošno rabo. Gre torej za oblikovanje in udejanjanje umetniške zamisli, povezane z izdelovanjem predmetov, ki imajo praktično vrednost. To so ročno izdelani, umetniško izoblikovani okrasni in uporabni predmeti, ki si jih izdelovalec sam zamisli in jih sam dokonča. Uporabna umetnost zajema oblikovanje, pa tudi krasitev (dekoracijo) predmetov.

UMETNA OBRT

Glavni namen izdelovalca je, da kombinira uporabno in lepoto vrednost predmetov. Pogosto so to originalni – unikatni izdelki, velikokrat pa jih zaradi praktične vrednosti izdelajo tudi v večjih količinah. Takšnemu oblikovanju pravimo tudi kosovno oblikovanje ali umetna obrt. K umetni obrti prištevamo izdelovanje keramičnih izdelkov, nakita, stilnega pohištva, oblek, izdelkov iz plemenitih in drugih kovin (draguljarstvo, zlatarstvo, srebrarstvo, umetno kovaštvo), stekla, papirja, usnja, porcelana, tekstila, vezenin, vozlanih izdelkov, preprog, tapiserij, knjig ipd. Vsem tem je skupno kombiniranje uporabne lastnosti ter umetniške krasitve. To zvrst uporabne umetnosti imenujemo krasilna (dekorativna) umetnost.

INDUSTRIJSKO OBLIKOVANJE

Z rastjo števila prebivalcev, posebno v mestu, kjer so le-ti del svojih sredstev lahko namenjali tudi nenujnim potrebam, se je povečalo tudi povpraševanje po predmetih uporabne umetnosti, to pa je sprožilo postopno uvajanje množične industrijske proizvodnje. Človekovo roko in njegovo posamično (individualno) izdelavo so v precejšnji meri zamenjali stroji, ki omogočajo serijsko proizvodnjo velikega števila izdelkov. Unikatnega izdelka v tem primeru ni več – umetniška zamisel in ročno oblikovanje se umakneta v zamisel in oblikovanje modela, vzorca, »designa.« Oblikovalec industrijsko izdelanega predmeta se ukvarja s tem, da napravi zanj osnutek: poišče obliko, videz, barvo. To je zdaj bistveni element »umetnosti« v izdelku.

Zakaj se »industrijsko oblikovanje« trudi, da bi bili uporabni izdelki lepi, privlačni tudi po obliki, ne le po uporabnosti? In zakaj istemu predmetu spet in spet menja obliko? Gre za izdelke, ki so namenjeni trgu, na trgu pa je cena izdelka odvisna od ponudbe in povpraševanja. Z oblikovanjem vedno novih modelov (pomislite na modne kroje ali avtomobile) izdelovalec navidezno zmanjšuje ponudbo (veča izbira), privlačnost predmeta za kupca pa se večja ne le z njegovo manjšo množičnostjo, temveč tudi z lepoto vrednostjo – nekatere oblike in barve so pri kupcih privlačnejše od drugih. Gre torej za dejavnost, ki vsebuje sestavine lepega in privablja kupčevo ali uporabnikovo pozornost. Pri snovanju predmetov sodeluje oblikovalec z drugimi strokovnjaki (tehnikami, psihologi, ekonomisti). Za

idejnega snovalca industrijsko oblikovanih predmetov se je uveljavil izraz industrijski oblikovalec, za dejavnost pa industrijsko oblikovanje, s tujo besedo dizajn (design).

Sedaj si prebral /-a in veš, kaj je umetna obrt ter kaj industrijsko oblikovanje. Vzemi si list papirja. Na eno stran boš v naslednjih tednih začel /-a risati, na drugo stran pa danes na vrhu na sredino zapiši naslov Uporabna umetnost ter v levo in desno stran potegni puščici – na eno napiši Umetna obrt, na drugo Industrijsko oblikovanje (tako boš začel /-a izdelovati miselni vzorec, ki ga boš v naslednjih urah dopolnjeval /-a).

In še naloga:

Doma si oglej različne uporabne in okrasne predmete. Ugotovi, ali gre za izdelke umetne obrti ali industrijsko oblikovane predmete. V tvoj miselni vzorec dopiši tri predmete, ki si jih našel doma in meniš da spadajo pod umetno obrt ter tri za katere meniš, da so narejeni industrijsko. Če predmetov doma ne najdeš, pobrskaj za primere po spletu.

Začeti miselni vzorec z naštetimi primeri fotografiraj ter mi fotografijo do naslednjega tedna pošlji na: linda.ropret@guest.arnes.si

Če imate kakršnakoli vprašanja, težave pri izvedbi, pošiljanju... mi pišite na zgoraj omenjen mail ali preko eAsistenta.